

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Karla Šimky a soudkyň JUDr. Miluše Doškové a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobkyně: **Insolvenční správci v. o. s.**, se sídlem Na Míčánce 1044/39, Praha 6, insolvenční správkyně úpadce Inovační technologické centrum – VÚK, a. s., zastoupené Mgr. Jakubem Hajdučíkem, advokátem se sídlem Sluneční náměstí 2588/14, Praha 5, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 427/31, Brno, ve věci žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 3. 2016, č. j. 12121/16/5300-22441-711458, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 2. 10. 2020, č. j. 46 Af 26/2017-118,

takto:

I. Kasační stížnost žalobkyně se zamítá.

II. Žalobkyně nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobce se žalobou podanou ke Krajskému soudu v Praze domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 3. 2016, č. j. 12121/16/5300-22441-711458 (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým žalovaný zamítl odvolání úpadce a potvrdil dodatečné platební výměry Finančního úřadu pro Středočeský kraj (dále jen „správce daně“) ze dne 15. 12. 2014, č. j. 4391343/14/2101-50050-200573, ze dne 18. 12. 2014, č. j. 4412310/14/2101-50050-200573, ze dne 18. 12. 2014, č. j. 4412569/14/2101-50050-

200573, ze dne 18. 12. 2014, č. j. 4412837/14/2101-50050-200573, a ze dne 16. 1. 2015, č. j. 342208/15/2101-50050-200573.

[2] Správce daně těmito platebními výměry snížil výši nadměrného odpočtu nárokovaného úpadcem v daňovém přiznání za měsíc duben 2012 z 6 519 916 Kč na 5153 Kč a dále vyměřil úpadci daňovou povinnost ve výši 4086 Kč (únor 2012), 102 509 Kč (březen 2012), 137 371 Kč (květen 2012) a 102 509 Kč (červen 2012) namísto deklarovaného nadměrného odpočtu ve výši 29 177 797 Kč (únor 2012), 22 940 929 Kč (březen 2012), 12 170 733 Kč (květen 2012) a 8 360 925 Kč (červen 2012). Žalovaný potvrdil závěr správce daně, že úpadce nemá nárok na odpočet daně na vstupu ze zdanitelných plnění od svého dodavatele, společnosti O., a. s., a od přepravce, společnosti C. p. s. r. o. Správce daně totiž odkryl podvodný řetězec obchodování s materiálem obsahujícím drahé kovy, o kterém úpadce mohl a měl vědět.

[3] Krajský soud shora citovaným rozsudkem č. j. 46 Af 26/2017-118 (dále jen „napadený rozsudek“) žalobu jako nedůvodnou zamítl. Části žalobních námitek nepřisvědčil a ztotožnil se s žalovaným, že se žalobkyně účastnila řetězce obchodů zasažených podvodem na DPH a žalovaný to dostatečně prokázal. Část žalobních námitek krajský soud odmítl jako opožděně uplatněnou.

II. Kasační stížnost žalobkyně a vyjádření žalovaného

[4] Proti rozsudku krajského soudu podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížnost, ve které jej navrhla zrušit z důvodů dle § 103 odst. 1 písm. a), c) a d) s. ř. s. a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení.

[5] Podle stěžovatelky je napadený rozsudek nezákonný, jelikož senát krajského soudu rozhodoval v nesprávném složení. Podle rozvrhu práce platného ke dni vydání napadeného rozsudku měl senát 55. oddělení krajského soudu rozhodovat ve složení Mgr. Tomáš Kocourek, Ph.D., předseda senátu, Mgr. Miroslav Makajev, soudce, Mgr. Lenka Oulíková, soudkyně. Místo Mgr. Lenky Oulíkové však byl v senátu při rozhodování o věci žalobkyně přítomen Mgr. Karel Ulík. Ten není v rozvrhu práce uveden jako náhradník pro obsazení senátu v případě krátkodobé ani dlouhodobé nepřítomnosti některého ze soudců. Nesprávné obsazení senátu vedlo k upření práva na zákonného soudce a ke zmatečnosti rozsudku.

[6] Krajský soud navíc neměl vůbec rozhodovat o věci samé. Stěžovatelka podala původně žalobu k Okresnímu soudu Praha-východ. Ten postoupil věc k posouzení věcné příslušnosti Vrchnímu soudu v Praze. Vrchní soud v Praze rozhodl usnesením, že k projednání věci jsou příslušné krajské soudy ve správním soudnictví. Namísto aby vrátil věc Okresnímu soudu Praha-východ, který měl podle § 104b odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v rozhodném znění (dále jen „o. s. ř.“), řízení o žalobě zastavit a vyzvat stěžovatelku, aby podala žalobu ve správním soudnictví, však Vrchní soud v Praze po právní moci usnesení o věcné příslušnosti žalobu rovnou postoupil správnímu úseku Krajského soudu v Praze. Byl to proto krajský soud, kdo měl věc postoupit zpět Okresnímu soudu Praha-východ. Ten měl následně postupovat již uvedeným způsobem

podle § 104b odst. 1 o. s. ř. Tím, že tak krajský soud neučinil, připravil stěžovatelku o možnost podat žalobu znovu, tentokrát již v zastoupení advokátem.

[7] Konečně stěžovatelka namítá prekluzi práva stanovit daň nejpozději ke dni 13. 9. 2015. Podle ní jsou 3 roky od zahájení daňové kontroly dostatečným prodloužením lhůty pro stanovení daně a každé další prodloužení je potřeba hodnotit restriktivně (v této souvislosti odkázala na právní názor vyslovený nálezem Ústavního soudu ze dne 15. 9. 2015, sp. zn. Pl. ÚS 18/14). Nelze aplikovat prodloužení lhůty pro stanovení daně o 1 rok podle § 148 odst. 2 písm. b) zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, v rozhodném znění (dále jen „daňový řád“). Takové prodloužení lhůty pro stanovení daně je totiž nepřípustným zásahem do autonomní sféry jednotlivce. Jelikož ke dni 13. 9. 2015 nebyla úpadci daň pravomocně stanovena, došlo k její prekluzi.
[8] Podle žalovaného Mgr. Ulík mohl jako člen senátu nahradit Mgr. Oulíkovou jak podle § 44 zákona č. 6/2002 Sb. o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), tak podle rozvrhu práce Krajského soudu v Praze, který s možnou náhradou člena senátu počítá. Jednání soudu proběhlo za nouzového stavu kvůli epidemii a předtím bylo několikrát odročeno. Soudce Mgr. Ulík byl ke krajskému soudu dočasně přidělen od 1. 7. 2020. Soud tedy nejspíše operativně reagoval na vzniklou situaci. Navíc nedošlo ke kompletní změně v obsazení senátu oproti složení dle rozvrhu práce. Změna se týkala pouze jednoho soudce, jenž nebyl jako zastupující soudce v rozvrhu práce výslovně uveden. Jelikož se v dané věci konalo jednání, stěžovateli bylo zřejmé, v jakém složení senát rozhoduje.

[9] K námitce, že krajský soud žalobu věcně projednal, namísto aby věc vrátil Okresnímu soudu Praha-východ, který měl řízení o žalobě zastavit a vyzvat stěžovatelku, aby podala žalobu ve správním soudnictví, žalovaný poukázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 9. 2013, č. j. 4 Ads 72/2013–30. Na něj odkázal i samotný krajský soud v odůvodnění napadeného rozsudku a podle jeho právního názoru postupoval.

[10] Pokud jde o námitku prekluze, měl žalovaný argumentační linii stěžovatelky vyřešenu (v její neprospěch) judikaturou Nejvyššího správního soudu, konkrétně jeho rozsudkem ze dne 31. 10. 2018, č. j. 6 Afs 386/2017–56. Pokud nastanou rozhodné skutečnosti předvídané v § 148 daňového řádu, k prodloužení, přerušení nebo stavení lhůty pro stanovení daně může docházet i opakovaně, pouze s jediným limitem, že se tak musí stát v rámci maximální desetileté lhůty.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[11] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti, a přitom neshledal vady uvedené v odstavci 4, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

[12] Kasační stížnost **není důvodná** [§ 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s.].

[13] Stěžovatelka v první řadě namítá nesprávné obsazení senátu při vydání napadeného rozsudku.

[14] Podle rozvrhu práce krajského soudu pro rok 2020, platného od 1. 1. 2020 a dostupného na www.justice.cz, rozhoduje (místopředsedkyně) JUDr. Ivana Švehlová „*na úseku správního soudnictví, kdo provede v řízení potřebné jednotlivé neodkladné úkony, brání-li je dočasně mimořádná nepředvídatelná a nepřekonatelná překážka provést soudci, asistentu soudce, vyššímu soudnímu úředníku, soudnímu tajemníku příslušným podle rozvrhu práce nebo justičnímu čekateli, popřípadě jejich zástupcům určených rozvrhem práce (§ 44 zákona o soudech a soudcích).*“ Dále na straně 16 rozvrhu práce je k určení obsazení soudu uvedeno: „*Nemůže-li věc v určeném soudním oddělení projednat a rozhodnout předseda senátu, soudce, samosoudce nebo přísedící určení rozvrhem práce a ani rozvrhem práce určení jejich zástupci při trvalém převzetí věci nebo při dlouhodobém převzetí věci, věc místo nich projedná a rozhodne předseda senátu, soudce, samosoudce nebo přísedící, jenž bude určen losem z řad předsedů senátů, soudců, samosoudců nebo přísedících, kteří působí na příslušném úseku krajského soudu. Losování provede předseda krajského soudu nebo jím pověřený místopředseda krajského soudu. O provedeném losování se sepíše záznam. Postup podle § 44 zákona o soudech a soudcích tím není dotčen.*“

[15] Podle § 44 zákona o soudech a soudcích, „*brání-li dočasně mimořádná nepředvídatelná a nepřekonatelná překážka soudci, vyššímu soudnímu úředníku, soudnímu tajemníku, soudnímu vykonavateli nebo justičnímu kandidátovi provést ve věci jednotlivý úkon, který nesnese odkladu, a nemůže-li úkon provést ten, kdo jej podle rozvrhu práce zastupuje, určí předseda soudu, kdo místo něj potřebný úkon provede.*“ Na č. l. 113 spisu krajského soudu je obsaženo opatření JUDr. Ivany Švehlové, podle kterého pro náhlou zdravotní indispozici Mgr. Lenky Oulíkové a z důvodu dovolených soudců, kteří jsou řádnými náhradníky této soudkyně, doplní senát jako člen soudce Mgr. Karel Ulík. Ten tak byl určen k doplnění obsazení senátu podle § 44 zákona o soudech a soudcích osobou k tomu pověřenou podle rozvrhu práce. Námitka stěžovatelky není důvodná.

[16] Ani námitka, že postupem Vrchního soudu v Praze a krajského soudu byla stěžovatelka připravena o možnost podat novou žalobu, není důvodná. Je pravda, že pokud účastník řízení podá žalobu k soudu rozhodujícímu podle občanského soudního řádu a soudy v občanském soudním řízení následně postupují podle § 104b odst. 1 o. ř. s., není účastník řízení vázán při podání nové žaloby důvody, pro které podával žalobu soudu rozhodujícímu v občanském soudním řízení. Nicméně primárním účelem § 104b odst. 1 o. s. ř. je umožnit účastníkům řízení projednat věc před věcně i místně příslušným soudem i tehdy, pokud podají žalobu k soudu, který nemá pravomoc věc projednat. V praxi totiž často hranice mezi právy uplatnitelnými v občanském soudním řízení a správním soudnictví splývá a účastníkům řízení nemůže být k tíži skutečnost, že nejsou napoprvé schopni určit soud příslušný k projednání jejich věci. Pro podání žaloby ve správním soudnictví je však stanovena zákonná lhůta dvou měsíců od oznámení napadeného rozhodnutí. Za tímto účelem se podle § 72 odst. 3 s. ř. s. považuje žaloba za podanou včas i tehdy, pokud byla podána do jednoho měsíce od právní moci usnesení soudu v občanském soudním řízení o zastavení řízení pro nedostatek pravomoci, nehledě na skutečnost, že k tomu dojde po uplynutí dvou měsíců od oznámení napadeného rozhodnutí. Tento účel byl naplněn tím, že Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 26. 6. 2017, č. j. Ncp 543/2017-

38, rozhodl o věcné příslušnosti soudů k projednání věci a zároveň určil, že po právní moci tohoto usnesení bude žaloba postoupena věcně a místně příslušnému Krajskému soudu v Praze.

[17] Pokud pak Krajský soud v Praze věcně rozhodl o žalobě, tento postup byl zákonný, aprobovaný judikaturou Nejvyššího správního soudu. Ten v rozsudku 20. 9. 2013, č. j. 4 Ads 72/2013-72, uvedl, že „*se nepřiklonil k druhému nabízejícímu se řešení nastalé situace, spočívajícím sice též ve zrušení napadeného usnesení Krajského soudu v Brně, avšak současně s tím, že by krajskému soudu v intencích § 110 odst. 4 s. ř. s. uložil postoupit žalobu zpět Okresnímu soudu v Jihlavě k zastavení řízení podle § 104b odst. 1 o. s. ř. a odpovídajícímu poučení žalobce, přičemž teprve následně by si žalobce podal (tutéž) žalobu přímo ke Krajskému soudu v Brně jako soudu správnímu. Takový postup by totiž byl nejen procesně náročný, vedoucí ke kumulaci procesních rozhodnutí soudů, ale zejména by vystavoval žalobce dalšímu prodloužení soudního řízení, jehož jediným účelem by bylo formálně bezchybné naplnění zákonem předjímaného procesního postupu, přičemž výsledek by byl tentýž – projednání téže žaloby Krajským soudem v Brně jako věcně a místně příslušným soudem ve správním soudnictví. Přehlédnout pak nelze ani skutečnost, že při naznačeném postupu by bylo Krajskému soudu v Brně ze strany Nejvyššího správního soudu fakticky uloženo poučovat Okresní soud v Jihlavě jako soud v občanském soudním řízení o řádné aplikaci občanského soudního řádu.*“

[18] Nejvyšší správní soud setrvává na svém dříve vyjádřeném názoru, že pokud je (obecně vzato nesprávně) žaloba postoupena soudem rozhodujícím v občanském soudním řízení věcně a místně příslušnému soudu ve správním soudnictví, ten má pravomoc žalobu věcně projednat a nemá činit nic jiného. Procesní pravidla soudního řízení správního krajskému soudu nedávají jinou možnost. Do jeho sféry se dostane žaloba, kterou je věcně a místně příslušný projednat. Podle § 7 odst. 5 s. ř. s., tedy postoupením věci, lze postupovat pouze tehdy, pokud je k soudu podána žaloba, kterou soud není věcně příslušný projednat. Krajský soud tak postoupit věc nemohl, protože byl věcně příslušný k jejímu projednání. Stejně tak nemůže krajský soud ve správním soudnictví s odkazem na § 46 odst. 2 s. ř. s. v takovéto situaci odmítnout návrh a poučit účastníka řízení o možnosti podat žalobu k věcně příslušnému soudu; poučoval by o tom, že žalobu ej třeba podat k němu samotnému. Krajský soud tak v situaci, kdy je mu postoupena soudem v občanském soudním řízení žaloba, k jejímuž projednání má pravomoc, a je i věcně a místně příslušný, nemá jinou možnost než věcně žalobu projednat. Opačný postup by byl v rozporu nejen se zásadou procesní ekonomie řízení, ale také v rozporu s procesními pravidly stanovenými zákonem pro řízení před soudy ve správním soudnictví.

[19] K tvrzení, že stěžovatelka byla ochuzena o možnost podat novou, „kvalitnější“ žalobu s právním zastoupením, Nejvyšší správní soud uvádí, že i pokud by Vrchní soud v Praze po rozhodnutí o tom, kdo je příslušný k projednání žaloby stěžovatelky, vrátil věc Okresnímu soudu Praha-východ k postupu podle § 104b odst. 1 o. s. ř., stále by měla stěžovatelka povinnost podat žalobu k věcně a místně příslušnému soudu v souladu s § 72 odst. 3 s. ř. s. do jednoho měsíce od právní moci rozhodnutí o zastavení řízení. V nyní projednávané věci bylo fakticky nahrazeno usnesení o zastavení řízení v civilním řízení usnesením Vrchního soudu v Praze o postoupení žaloby Krajskému soudu v Praze.

[20] Pokud by tak vůbec bylo důvodné uvažovat o zásahu do práv stěžovatelky, musela by stěžovatelka projevit snahu žalobu doplnit ve stejné lhůtě od právní moci usnesení o postoupení věci, jako by tomu bylo v případě usnesení o zastavení řízení. Pak by mohlo být namístě zvažovat, zda lze odmítnout věcné projednání žalobcem uplatněných žalobních bodů v situaci, kdy se žaloba dostala do dispozice soudu rozhodujícího ve správním soudnictví jinak než způsobem, který zákon standardně předvídá. Ze soudního spisu však nevyplývá jakákoliv aktivita stěžovatelky v době jednoho měsíce od právní moci tohoto usnesení, které bylo stěžovatelce doručeno 24. 7. 2017. Stěžovatelka tedy neprojevila snahu doplnit žalobu o další relevantní žalobní důvody, jak tvrdí v kasační stížnosti. Žalobu doplnila až 20. 2. 2018, více než půl roku po postoupení věci krajskému soudu. Rozhodnutí žalovaného nadto bylo vydáno 16. 3. 2016. Na rozdíl od striktně dvouměsíční lhůty pro podání žaloby ve správním soudnictví podle § 72 odst. 1 s. ř. s. tak měla stěžovatelka na doplnění žaloby *de facto* lhůtu téměř roku a půl. Materiálně zkrácena na svých procesních právech nebyla. O právo vznášet nové skutečnosti nad rámec žaloby podané k Obvodnímu soudu Praha-východ se stěžovatelka připravila především vlastní pasivitou.

[21] Přisvědčit nelze ani námitce prekluze práva stanovit daň. Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 31. 10. 2018, č. j. 6 Afs 386/2017-56, uvedl, že „*se neztotožnil s námitkou stěžovatele, podle které nebylo možné prodloužení prekluzivní lhůty o dvanáct měsíců dle § 148 odst. 2 písm. b) daňového řádu, neboť tato lhůta (...) navazovala na novou tříletou lhůtu běžící dle § 148 odst. 3 daňového řádu a podle názoru stěžovatele může jednoroční lhůta uvedená v odst. 2 uvedeného ustanovení navazovat pouze na běh původní tříleté lhůty. Stejně jako i krajský soud nepovažuje Nejvyšší správní soud tento právní názor za správný a odkazuje na podrobné odůvodnění krajského soudu obsažené na str. 30 rozsudku. Jak připouští i stěžovatel, komentářová literatura se shoduje v tom, že lhůtou, která se dle odst. 2 uvedeného ustanovení prodlužuje, je dosavadní, v ten okamžik běžící lhůta a v § 148 daňového řádu není dán žádný důvod, proč by v případě rozhodných skutečností uvedených v tomto ustanovení nemohlo docházet i opakovaně ať již k prodloužení, či přerušení nebo stavení prekluzivní lhůty s jediným limitem, že se tak musí stát za běhu objektivní desetileté lhůty (tomuto závěru odpovídá mj. i použitý vid nedokonavý* ‚Lhůta ... se prodlužuje' *a nikoliv vid dokonavý* ‚Lhůta ... se prodlouží'*). Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že možnost tohoto ‚řetězení skutečností' má svůj účel, který zmínil i stěžovatel ve své stížnosti – pokud by lhůta stanovená v odst. 2 mohla prodloužit pouze původní tříletou lhůtu stanovenou v odst. 1, nebylo by prakticky možné doměřit daň, když by např. v poslední den ‚druhé' tříleté lhůty běžící dle § 148 odst. 3 daňového řádu daňový subjekt podal dodatečné daňové tvrzení a propadná lhůta by se o dvanáct měsíců neprodloužila. Stěžovatel sice argumentuje tím, že metodická pomůcka doporučuje správcům daně ukončit daňovou kontrolu maximálně za dva roky, avšak tento interní předpis není právním předpisem a správce daně právně nezavazuje (navíc se jedná jen o doporučení). Na uvedených závěrech nic nemění ani odkaz stěžovatele na § 141 odst. 6 a 7 daňového řádu.*“ Nejvyšší správní soud neshledal důvod, proč by se měl od svého dříve vyjádřeného právního názoru odchýlit. Podle § 148 odst. 2 daňového řádu existují skutečnosti, které prodlužují lhůtu pro stanovení daně o 1 rok, pokud nastaly v posledních 12 měsících lhůty pro stanovení daně. Mezi tyto skutečnosti patří oznámení rozhodnutí o stanovení daně. Takový nástroj je účelný zejména pro možnost řádně projednat odvolání v daňových věcech, pokud předtím daňová kontrola trvala delší dobu. Zákonné zakotvení možnosti takového prodloužení je v diskreci zákonodárce. Délka prodloužení, jeho účel ani jiné

související podmínky (zejména omezení prodlužování objektivní lhůtou) nenaznačují, že by diskrece zákonodárce byla využita ústavně nekonformním způsobem.

[22] Uvedený názor není ani v rozporu s nálezem Ústavního soudu ze dne 15. 9. 2015, sp. zn. Pl. ÚS 18/14. Právní jistota daňových subjektů je, jak již zmíněno, chráněna nepřekročitelnou desetiletou objektivní prekluzivní lhůtou pro stanovení daně podle § 148 odst. 5 daňového řádu.

[23] S ohledem na skutečnost, že první daňová kontrola byla u stěžovatelky zahájena 29. 5. 2012, mělo k uplynutí prekluzivní lhůty podle § 148 odst. 1 ve spojení s § 148 odst. 3 daňového řádu dojít 30. 5. 2015. Jelikož všechna rozhodnutí správce daně byla vydána v posledních 12 měsících před uplynutím lhůty pro stanovení daně za předmětná zdaňovací období, došlo jejich vydáním k prodloužení lhůty pro stanovení daně o 12 měsíců podle § 148 odst. 2 písm. b) daňového řádu. Nejdříve tak mohla lhůta pro stanovení daně stěžovatelce za předmětná zdaňovací období uplynout 30. 5. 2016. Napadené rozhodnutí žalovaného bylo vydáno 16. 3. 2016, tedy ve lhůtě pro stanovení daně.

IV. Závěr a náklady řízení

[24] Nejvyšší správní soud kasačním námitkám nepřisvědčil a neshledal ani vadu, ke které by musel přihlédnout z úřední povinnosti, kasační stížnost proto zamítl podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s.

[25] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka, která neměla ve věci úspěch, nemá právo na náhradu svých nákladů řízení; žalovanému, který by obecně vzato právo na jejich náhradu měl, nevznikly náklady nad rámec jeho úřední činnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. prosince 2022

JUDr. Karel Šimka
předseda senátu